

Direktoratet for høyrere utdanning og kompetanse

Vår ref.:
BJDeres ref.:
24/00075Dato:
11. april 2024

Innspill til forslag til forskrift om undervisnings- og forskningsstillinger og rekrutteringsstillinger

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 107 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder. Tekna organiserer en rekke medlemmer som jobber som forskere og vitenskapelig ansatte i universitets- og høyskolesektoren.

Tekna takker for muligheten til å gi innspill til forslag til forskrift.

Tekna mener denne forskriften vil bidra til noen større endringer som vil kunne få konsekvenser knyttet til ressursbruk.

Tekna mener det derfor ikke er riktig å vedta forskriften uten at man sikrer økonomisk kompensasjon og at det er tilstrekkelig kapasitet i tid og menneskelige ressurser. Eksempelvis vil det kreve betydelig med ressurser, både økonomisk, personalmessig og tidsmessig å kunne sikre språkopplæring som gir nødvendig språkkvalifikasjoner.

Tekna ber om at det gjøres beregninger av kostnadene knyttet til forslaget. Forskriften må ikke vedtas før det settes av midler til å dekke de omkostningene forslaget medfører.

Minstekrav

Tekna støtter at forskriften angir minstekravene og at institusjonene selv kan definere selv hvilke tilleggskrav de vil sette utover det som ligger i forskriften. I en institusjon kan det være hensiktsmessig å ha ulike krav på ulike fakulteter og ulike institutter. Det er uklart om tilleggskrav skal gjelde for alle institusjonens fakulteter og institutter, eller om institusjonen selv kan definere ulike tilleggskrav internt.

Tekna ber om en avklaring på om det er opp til institusjonene selv å beslutte om det skal gjelde ulike tilleggskrav for ulike fakulteter og ulike

institutter, eller om man må ha ett felles sett med tilleggskrav som skal gjelde hele institusjonen.

Det er viktig at det anerkjennes at det er ulike behov for krav mellom ulike fagområder, og det bør derfor være mulig med variasjon i krav mellom fakulteter ved samme institusjon.

Tekna mener at det bør være en samordning om felles krav innenfor samme fagområde. Dersom man ender opp med ulike krav mellom institusjonene innenfor samme fagområde, kan det være uheldig med tanke på mobilitet. Her er det viktig med godt samarbeid om nasjonale opprykksordninger.

Tekna mener det bør vurderes om det i forskriften skal stilles krav til en slik samordning mellom fagmiljøene innenfor samme fagområde.

Det er en stor jobb å fastsette krav med progresjon innenfor samme fagområde og samkjøre dette nasjonalt. Her ser vi for oss at institusjonene vil trenge mer tid til å kunne få på plass gode ordninger.

For å sikre tid til en slik samordning er det svært uheldig om forskriften trer i kraft 1. august 2024.

Tekna ber direktoratet om å foreslå en utsatt ikrafttredelsesdato.

Dosent- og professorstigen

Forslaget legger opp til et tydeligere skille mellom dosent- og professorstigen. Dosentstigen innrettes tydeligere som en profesjonsrettet eller praksisnær karrierevei. «Forsknings- og utviklingsarbeid» foreslås erstattet av «faglig utviklingsarbeid», for å åpne for en bredere vurdering.

Tekna mener det er svært uheldig at man fjerner forskningsdimensjonen i dosentstillingen.

Hvis vi skal fire på kravet om at universitetene skal være forskningsbaserte, vil dette svekke kvaliteten. Å være forskningsbasert er i dagens samfunn bare blitt viktigere, og i en verden med tilgang på enormt mye informasjon må man sikre at academia opprettholder et høyt forskningsbasert nivå på sine aktiviteter.

Vi ønsker at dosenter har en forskningsbakgrunn. Ansatte i dosentstillinger bidrar inn i helheten i fagmiljøet. Forslaget vil bidra til en negativ utvikling for kompetansen i fagmiljøene. Universiteter og høyskoler skal drive sin virksomhet forskningsbasert. Det er flere politiske grep som i sum nå vil svekke forskningen i UH-sektoren, og dette forslaget oppleves å være et ytterligere steg i denne retningen.

Tekna støtter ikke forslaget om å erstatte «forsknings- og utviklingsarbeid» med «faglig utviklingsarbeid».

Krav til førsteamanuensis høynes

Tekna mener at økte krav til førsteamanuensis om forskningserfaring utover eget doktorgradsprosjekt vil skape utfordringer med å rekruttere til stillinger i UH-sektoren. Særlig er vi opptatt av rekruttering innen MNT-området, og dette gjelder da realfagslærerutdanningene. En slik bestemmelse kan bidra til at man står i fare for å ikke klarer rekruttere til stillinger på grunn av endrede krav til førsteamanuensis.

Tekna er imot et slikt krav iht. ovennevnte begrunnelse.

Nye krav til karriereplaner og språkkrav

Generelt vil Tekna påpeke at nye krav til karriereplaner for PhD/postdok. samt nye språkkrav kan ha flere negative konsekvenser som vi ikke ser at er drøftet. Økte krav vil bety mindre tid til å bidra inn i undervisning, samtidig som det blir dyrere for institusjonene å ansette PhD/ postdoc. Dette vil på sikt bidra til å øke belastningen på ansatte i andre stillingskategorier ved universitetene.

Krav til utdanningsfaglig kompetanse for postdok.

Det vil være positivt med utdanningsfaglig kompetanse, men samtidig skaper det utfordringer med totalbelastningen som vi er bekymret for. Dette forslaget vil føre til økt arbeidspress for denne gruppen ansatte.

Forslaget har også en kostnadsside som ikke er reflektert i forslaget. Det er utfordrende for institusjonen å finne midler til å øke kurstilbudet og for å dekke behovet for andre undervisningsressurser for ansatte som deltar på kurs.

Tekna ber om en grundigere vurdering av konsekvensene av et slikt krav.

Vurderings- og beslutningsprosessen ved opprykk

Karantene for å be om ny kompetansevurdering økes fra to til tre år, men fra tidspunkt når søknad leveres.

Tekna ser ingen god begrunnelse for å utvide perioden for å sende søknad om opprykk fra to til tre år og vil beholde muligheten for å sende ny søknad etter to år.

Språkkravet

I forslaget er det lagt inn krav om å beherske norsk på minimum nivå B2 for å bli tilkjent kompetanse i undervisnings- og forskningsstillingene regulert av forskriften. Stipendiat og postdoktor skal ved behov tilbys og gjennomføre norskopplæring tilsvarende 15 studiepoeng. Dette er nye krav, og er en oppfølging av *Handlingsplan for norsk fagspråk i akademia*.

For PhD-studenter bør det vurderes å innføre en plikt til å tilby norskkurs, ikke et krav om å gjennomføre et språkkurs. Det kan være en fare for at det blir mer eller mindre bevisst diskriminering dersom de ikke-nordiske studentene må bruke av tiden sin på norskkurs på 15 studiepoeng. Det er stor internasjonal konkurranse om PhD-studenter, et økt språkkrav vil kunne svekke muligheten for å tiltrekke oss søkere fra ikke-nordiske land. Det vil videre kunne svekke kvaliteten og de ambisjonene vi har for internasjonalisering i utdanningen.

Tekna mener det kan være rimelig å heller sette et krav om minimum B2 for fast ansettelse og ikke for å bli tilkjent kompetanse i undervisnings- og forskningsstillingene.

Når man får et EU-prosjekt eller andre prosjekter gjennom Forskningsrådet, dekkes kostnadene til forskningstid, ikke tiden brukt på tilleggskravene til språk. Dette må dekkes av basisfinansieringen til universitetene og høyskolene. Det blir da dyrere å ta imot prosjekter og vi kan få en svekket forskningsinnsats.

UH-sektorene har videre flere fast ansatte som har oppgaver innen undervisnings- og forskningsstillinger, hvor engelsk er arbeidsspråket. Ikke alle ansatte har norskkrav i arbeidskontrakten sin.

Tekna vil derfor påpeke at norskkrav for denne gruppen kan begrense antall kvalifiserte kandidater om å søke opprykk, og kanskje til og med begrense kvalifiserte kandidater til å søke stillingen i det hele tatt.

Sektoren har i senere tid tydelig fått beskjed om at man må omdisponere midler. Det kan ikke påregnes å få tilført friske midler. Tekna vil påpeke risikoen for at økonomiske hensyn vil medføre at de beste prosjektene ikke vil bli prioritert.

Vi vil igjen understreke at det ligger en kostnad i å gi slik språkopplæring, og at dette må finansieres.

For de største fakultetene innen MNT vil dette fort medføre utgifter på opp mot 10 mill. kroner i året.

Dette forslaget innebærer også at man må oppdimensjonere språkkursene ved universitetene. Det betyr at kapasiteten må økes, noe som ikke kan skje uten tilstrekkelig finansiering og tilgang på læringsressurser.

Tekna mener det må kompenseres for med tid og penger den ekstraomkostningen kandidater får ved å stille tilleggskrav om språk.

Bistillinger (II-erstillinger)

Tekna er opptatt av at det skal være en enkel og ubyråkratisk måte å rekruttere folk fra industrien til å undervise i utdanningene våre. Det stilles økte forventninger til arbeidslivsrelevans i studiene, og da er det viktig at det ikke blir vanskeligere å få rekruttert fra næringslivet.

Det er noe uklart om en ny forskrift forutsettes at en bistilling må utlyses på linje med andre stillinger. Tekna mener dette i så fall vil svekke muligheten til å rekruttere til slike stillinger. Det blir mer byråkratisk, og det vil begrense muligheten til å håndplukke de kandidatene man ønsker inn i stillingene.

Tekna er ikke enig i at bistillinger skal måtte utlyses.

Sakkyndig komité

Direktorat foreslår å endre på sammensetningen av sakkyndige komiteer i tilsettinger ved universitet og høgskoler.

Her blir det lagt opp til en endring av det gjeldende kravet om at alle medlemmene i de sakkyndige komiteene skal komme fra samme fagfelt på minst samme nivå som søkerne de skal vurdere. Det foreslås å redusere disse til to.

I forslaget legges det opp til at det tredje medlemmet i sakkyndige komiteer kan hentes fra «for eksempel nærings- og samfunnslivet».

Den sakkyndige vurderingen er en grunnleggende side ved rekrutteringsprosessen på universitet og høgskoler. I forslaget til forskrift rokker man ved dette prinsippet, samtidig som det ikke går fram hvordan dette skal foregå i praksis.

Tekna støtter ikke forslaget om en detaljregulering av hvem som skal være medlemmer i den sakkyndige komiteen. Tekna mener en slik bestemmelse ikke ivaretar den grunnleggende autonomien som sektoren må ha til å gjennomføre selvstendige og kompetente rekrutteringsprosesser i egen sektor.

I forskriftsforslaget legges det opp til at sakkyndig komite (for ansettelse, overgang og opprykk) skal bestå av tre personer, begge kjønn skal være representert, og minst to i komiteen skal være på samme eller høyere stillingsnivå. Leder av komiteen må være ekstern, men trenger ikke å være utenlandsk.

Vi opplever det som uklart hvor vidt forslaget også gjelder for stipendiatstillinger, eller kun faste vitenskapelige stillinger. Forslaget bør kun gjelde faste vitenskapelige stillinger.

Direktoratet legger i forslaget opp til at søkere skal kunne innstilles til stillinger selv om den sakkyndige komiteen har funnet at søkeren ikke er kvalifisert. Dette virker ikke som en hensiktsmessig ordning.

Tekna finner ingen god begrunnelse for forslaget om at komiteens innstilling ikke må følges, og at man kan ansette uavhengig av komiteens innstilling.

Opprykk fra universitets- og høyskolelektor til førsteamanuensis

Det foreslås at det kan søkes opprykk fra universitets- og høyskolelærer til universitets- og høyskolelektor, fra universitets- og høyskolelektor til førstelektor, fra førstelektor til dosent og fra førsteamanuensis til professor.

Forslaget innebærer at opprykk kan gis innenfor en av de to karriereveiene. Det innebærer at det ikke lenger vil være mulig å søke opprykk fra universitets- og høyskolelektor til førsteamanuensis. Vi mener dette blant annet vil kunne bidra til lavere interesse for å søke vitenskapelig stillinger i academia.

Forskerforbundet viser til at over 4 000 vitenskapelig ansatte er i slike stillinger, og mange av dem har forskerambisjoner, er under forskerutdanning eller i ferd med å slutføre en doktorgrad.

Tekna mener det ikke er en god begrunnelse for å lukke denne muligheten for opprykk for universitets- og høyskolelektorer og ber om at denne muligheten holdes åpen.

Postdok-stilling og kvalifisering

Det foreslås å endre formålet med postdoktorstillingen fra å skulle kvalifisere til en «vitenskapelig toppstilling» til «førsteamanuensis», jf. *Strategi for forskerrekuttering og karriereveiledning*. Det foreslås en regel som sikrer at alle postdoktorer opparbeider seg den utdanningsfaglige kompetansen nødvendig for førsteamanuensisstilling i løpet av postdok-perioden.

Å endre formålet med postdok-stillingene vil medføre et økt kompetansekrav knyttet både til å skaffe seg utdanningsfaglig kompetanse og å møte de foreslåtte språkkravene.

Dette vil gi en totalbelastning på disse stillingene som vil kunne svekke rekrutteringen.

Tekna mener tiden ikke er inne for så svekke rekruttering til forskning innen viktige MNT-faglige områder. Også her vil vi påpeke at den administrative kostnaden må dekkes inn gjennom økte bevilgninger.

Vi håper dette er innspill som vil bli tatt med videre, og ønsker lykke til med resten av arbeidet.

Med vennlig hilsen

Line-Henriette Holten
Generalsekretær